

1

Sakoma, kad visi keliai veda į Romą, bet mums dar teks daug ir ilgai keliauti, kol ten pateksime.

Teodorikas pirmiausia turėjo nuvykti į Konstantinopolį. Kartu jis pasiėmė mane, Soasą, generolus Picijų bei Herduiką ir didelį būrį geriausių karių, nes Teodoriką iškvietė į šį miestą, kad būtų pagerbtas, ko anksčiau joks Romos imperatorius nėra daręs nė vienam svetimšaliui. Sužinojęs apie pergale nepraliejus nė lašo kraujo kovoje su Strabo, imperatorius Zenonas primygtinai reikalavo, kad Teodorikas atvyktų į sostinę ir būtų trigubai pagerbtas: jam turėjo būti surengtas triumfo maršas, suteiktas Flavijaus vardas ir metams paskirtas imperatoriškojo konsulo titulas.

Daugeliui iškovojuusių pergales romėnų generolų būdavo rengiama didinga vieša ceremonija, vadinama triumfo maršu. Taip pat daugybei Romos piliečių ir net ne piliečių buvo suteiktas aristokratiškas Flavijaus vardas, kurį jie galėjo oficialiai pridurti prie savo pavardės. Be to, kasmet bent vienas pasižymėjęs romėnas būdavo paskelbiamas tų metų imperijos konsulu (dažnai šis net bankrutuodavo, kad galėtų nusipirkti tą titulą). Tačiau Teodorikas buvo pirmasis ir vienintelis gotas, kuriam išsyk buvo suteikta triguba garbė.

Vėliau kai kas tvirtins, kad Zenonas šitaip papirko Teodoriką, beje, dėl gero tikslo, bet man tai atrodė panašiau į imperatoriaus siekį pamaloninti Teodoriką. Nuo tada, kai jis Teodoriką pripažino *ostrogotų* karaliumi ir paskyrė Danuvijaus pasienio imperijos vyriausiuoju karo vadu, Zenonas įgijo ištikimą tarną, kuris jo klausė be išlygų ir nepriekaištingai gerbė. Tačiau Teodorikas ir toliau liko savarankiškas: pavyzdžiui, jis atmetė imperatoriaus siūlomą karinę pagalbą malšinant Strabo maištą. Tad dabar, regis,

Zenonas panoro daugiau nei tik sutarimo tarp valdovo ir pavaldinio – imperatorius siekė užmegzti lygybės ir draugystės ryšius tarp dviejų šaunių vyrų.

Tad man vėl buvo suteikta privilegija joti *Via Egnatia* ke-
liu pro Konstantinopolio Auksinius Vartus greta Flavijaus
Amalo Teodoriko lydimum prabangiai pasipuošusių raiteli-
lių būrio. Po trigubomis vartų arkomis mūsų laukė minia
Rytų imperijos senatorių, magistratų ir aukšto rango dva-
sininkų. Teodorikas nulipo nuo arklio, kad jam ant galvos
uždėtų laurų vainiką miesto patriarchas vyskupas Akakijus,
kuris karalių pasveikino žodžiais: *Christianorum Nobilissi-
me et Nobilium Christianissime* – kilmingiausias iš krikščio-
nių ir krikščioniškiausias iš kilmingųjų. Senatoriai apsiautė
jį purpurine auksu siuvinėta toga ir įdavė skeptrą kreipda-
miesi į Teodoriką „patricijau“ ir sveikindami užėmus 1237-
ųjų romėniškų metų arba, pagal krikščionišką kalendorių,
484-ųjų konsulo ordinarijus postą. Tada Teodorikas įlipo
į apskritos formos iškilmių vežimą, kuris naudojamas tik
triumfo maršams, ir vadelėmis tramdė keturis arklius, kad
trauktų lėta žingine, nes priekyje garbės sargyboje žygiavo
didikai.

Mudu su maršalu Soasu jojome paskui Teodoriką, o gotų
kariai – mums iš paskos. Kadangi mūsų buvo ne itin daug,
be to, neturėjome nei belaisvių, nei karo grobio, mūsų ei-
seną papildė Zenono III Kirenekos legiono pėstininkai bei
raiteliai ir keli orkestrai, griežiantys kariniais instrumentais.
Čia, žinoma, buvo ne tik daugybė būgnų bei trimitų, bet ir
kitų labai įdomių instrumentų: varinių pėstininkų trimitų,
lengvesnių kavalerijos trimitų iš medžio ir odos, išraitytų
ragų, vadinamų *bucinomis*, ragų, apsvijusių apie muzikan-
to petį, labai ilgų trimitų, vadinamų *litusais*, kuriems nešti reikėjo
dviejų vyrų. Šauniai žygiuodami į taktą mes traukėme pla-
džiai puolė prie vaišių, o aukštesnio rango kariai bei didikai

čia Mesės gatve, kurios abiejose pusėse susispietusi minia džiaugsmingai šaukė *nike!*, *blépo!* ir *íde!*, o vaikai mėtė į mus gėles.

Mes, *ostrogotai*, dėvėjome karinius šalmus ir papuošalus, kurie man buvo žinomi, bet romėnų legionierius per parodą mačiau pirmą kartą. Jie buvo itin prašmatniai pasipuošę įvairiaspalvės odos šarvais, o ant keistos formos šalmų pūpsojo didžiulės plunksnos. Kasdieniai šalmai apsaugo kaukolę, kaktą ir skruostus, bet šie paradams skirti romėnų šalmai dengė visą veidą, juose buvo paliktos tik skylutės akims. Legionieriai taip pat nešė daugybę ryškiaspalvių vėliavų ir trikampių vėliavėlių. Kai kurios jų buvo ne paprasti pailgi audeklo gabalai, o išmoningai pasiūtos ir vaizdavo įvairius žvėris. Pavyzdžiui, buvo vėliavos-drakonai: įvairiaspalviai kaspiniai, supinti į ilgas pynes, kurios sklandė ore, plevėsavo, vilnijo ir net šnypštė kaip gyvatės.

Kai atvykome į Konstantino forumą, mūsų ten jau laukė Zenonas, kuris palydėjo Teodoriką nuo iškilmių vežimo prie gėlių girliandomis papuoštos pakylos. Pėsti bei raiti parado dalyviai ir muzikantai toliau žygiuodami ratu apsupo didžiąją forumo pagrindinę koloną, kad abu monarchai galėtų apžiūrėti eiseną. Kiekvienas vyrų būrys, pražygiuodamas pro pakylą, vienu balsu galingai sušukdavo: *Io triumphe!* ir atiduodavo pagarbą arba romėniškai iškeldami dešinę kumštį, arba *ostrogotiškai* – pakeldami ištiestą dešinę ranką. Aplink forumo aikštę susispietę miestelėnai entuziastingai kartojo kiekvieną šūksnį: *Io triumphe!* Paskui Zenonas ir Teodorikas nuvyko į Šv. Sofijos bažnyčią pasimelsti.

Išėjęs iš bažnyčios Teodorikas sukomandavo: „Išsiskirstyti!“, ir kai jo įsakymą pakartojo karininkai, pėstieji bei raiti maršo dalyviai ir muzikantai pradėjo skirstytis. Tada iš viso miesto virtuvių išdygo šeiminkės su gausiai nukrautais padėklais bei lėkštėmis ir sklidiniais ąsočiais bei amforomis. Kareiviai ir ceremoniją stebėję miestiečiai godžiai

puolė prie vaišių, o aukštesnio rango kariai bei didikai nu-
žygiavo į Purpurinius rūmus, kur jų laukė oficialesnė ir ne
tokia triukšminga puota.

Mus palydėjo į nepaprastai dailiai apstatytą rūmų *trikli-
niumą*, salę, kuri vadinosi „devyniolikos sofų valgomuoju“. Kadangi joje buvo tik devyniolika sofų, nė vienas žemesnio
nei maršalo ar vyskupo rango žmogus negalėjo ten patekti. Tad visi senatoriai, magistratai ir žemesnio luomo dvasi-
ninkai turėjo vakarieniauti kitur. Kai mes, keli privilegi-
juotieji, išsidrėbėme ant sofų ir pradėjome vaišintis fazano
krūtinėle, troškinta geriausiame Kioso aviečių vyne, išgir-
dau, kaip Zenono žmona, stambi vidutinio amžiaus, bet vis
dar patraukli imperatorienė, garbingoji Ariadnė, sveikino
Teodoriką tapus konsulu.

– Regis, net paprasti žmonės pritaria jūsų sprendimui, –
pareiškė ji. – Visi piliečiai iš širdies jus sveikino. Turėtumėte
tuo didžiuotis, konsule.

– Pasistengsiu būti kuklus, – linksmai atsakė Teodo-
rikas. – Šiaip ar taip, imperatorius Kaligula kartą suteikė
konsulo titulą savo mylimam arkliui.

Imperatorienė nusijuokė, bet Zenonas atrodė lyg ir suir-
žęs, lyg ir nusiminęs, kad jo suteikta garbė, matyt, dar nesu-
žadino Teodoriko broliškos meilės. Tačiau Zenonas neketi-
no liautis meilikavęs Teodorikui. Per kitas dienas ir savaites
jis toliau pataikavo Teodorikui, o mes, karaliaus palydovai,
suprantama, taip pat mėgavomės šiuo dėmesiu. Man visos
pramogos ir vaidinimai turbūt darė didesnę įspūdį nei Te-
odorikui, nes jis visą savo vaikystę buvo praleidęs čia, tarp
Konstantinopolio stebuklų.

Mums parodė miesto religines brangenybes. Daiktai,
kadaise priklausę Mozei, buvo saugomi pačiuose Purpuri-
niuose rūmuose. Šv. Sofijos bažnyčioje, be šulinio, iš kurio,
kaip teigiama, Jėzus paprašė samarietės atsigerti, yra sukne-
lė ir korsetas, kuriuos kadaise dėvėjo Nekalčiausioji Mari-

ja. Tačiau, kaip jau esu sakęs, miestas, kurį įkūrė *Nobilium Cristianissime* imperatorius Konstantinas, dar turi išmolti krikščioniško nepakantumo. Šv. Sofijos bažnyčią supa daugybė statulų – jei tiksliai, 427 – ir dauguma jų - nekrikščioniški personažai: Delfų Apolonas, Samo salos Hera, Olimpo Dzeusas ir kiti.

Amfiteatre, iš kurio atsiveria nuostabus vaizdas į Propončio jūrą, mums visą popietę rodė pirichą* , kurią šoko būrys grakščių merginų, ne tik vaidinančių deives Venerą, Junoną ir Minervą, bet ir dievus, pavyzdžiui, Kastorą**, Poliuką*** , mūzas, gracijas ir horas**** . Labiausiai stebino šiam reginiui dailininkų sukurtos amfiteatro dekoracijos. Scenoje išvydome tikrą kalną, apaugusį medžiais, kurio šlaitu tekėjo upelis, prie jo rupšnojo žolę ožkos, o šokėjos linksmai skraidžiojo aplink skambant daugybės birbynių muzikai. Šokiai vaidavo gerai žinomus mitus ir pasiekė kulminaciją, kai Paris Venerai padavė auksinį obuolį***** . Tą akimirką ir muzika, ir šokiai tapo ugningesni nei įprasta piricha – ir, norite tikėkite, norite ne, scenoje stūksantis kalnas išsiveržė. Iš jo viršūnės ištryško vandens fontanas ir apipylė visus spektaklio dalyvius. Vanduo kažkoku būdu, gal šafrano milteliais, buvo nudažytas geltonai, tad visi juo aplieti – šokėjos, muzikantai, net ožkos – tapo auksiniai, o mes, žiūrovai, nustebę ir sužavėti atsistojome ir pradėjome ploti bei šaukti.

Miesto hipodrome, didingiausiame pasaulio statinyje, mums linksminti buvo specialiai surengtos žaidynės. Į jį patekome ne pro visiems skirtus vartus, bet tiesiai iš rūmų,

**Senovinis graikų karo šokis. – Vert. past.*

***Mirtingo tėvo ir Ledos sūnus. – Vert. past.*

****Kastoro brolis, Dzeuso ir Ledos sūnus. – Vert. past.*

*****Dzeuso ir Temidės dukras. – Vert. past.*

******„Nesantaikos“ obuolį. – Vert. past.*

privačiais laiptais, vedančiais iš Zenono Aštuonkampio apartamentų į jo imperatoriškąją pakylą, iš kurios atsiveria vaizdas į didžiulę areną. Virš šios pakylos stūksojo kolona, vaizduojanti dvi susipynusias bronzines gyvates, laikančias auksinį dubenį, kuriame degė ugnis. Arenos aikštė, be aukštai kylančių suolų eilių, viena kryptimi driekėsi ne mažiau kaip šimtą žingsnių, o kita – keturis šimtus. Palei aikštės perimetrą stovėjo milžiniški obeliskai, atgabenti iš Egipto, statulos iš Mesanos ir Ponormo, trikojai ir smilkytuvai iš Dodonos bei Delfų ir didžiulis bronzinis arklys, paimtas iš Nerono arkos Romoje. Kovos vežimų ir raitelių lenktynės, imtynės ir kumštynės tarp mieto Žaliųjų ir Mėlynujų komandų buvo įnirtingos, įtemptos ir gniaužė kvapą. Teodorikas ir mes, visi jo svitos nariai, lažybose statėme dideles sumas, bet aš net ir pralošdamas maniau, kad už galimybę apsilankyti didingiausiame pasaulio hipodrome negaila išleisti pinigų.

Kai nesilinksmindavome, nepuotaudavome arba neapžiūrinedavome miesto, susėdę šnekučiuodavomės su imperatoriumi. Su mumis visada būdavo vertėjų, kurie pasirūpindavo, kad geriau suprastume vieni kitus, o amfora Kijoso vyno užtikrindavo, kad pokalbis lietuši laisvai. Vis laukiau, kada Zenonas prabils, kad Odoacerį reikia nuversti nuo Romos sosto, – arba kad imperatorius pasikvies Teodoriką į slaptą pasitarimą šiuo klausimu, – bet Zenonas, matyt, neskubėjo to daryti. Jis tik pompastiškai kalbėdavo apie imperijos reikalus ir, regis, buvo patenkintas tuo, kaip vertėjai mums perduoda jo žodžius, bet nė karto neištarė Odoacerio vardo.

Pamenu, kaip vieną vakarą imperatorius susimąstęs pareiškė:

– Per triumfo maršą matėte, kad mano legionieriai buvo su šalmais. Iš tiesų tie šalmai – tai kaukės, padedančios išsaugoti įsitikinimą, kad Romos legionuose tarnauja tik romėnai – pusiau tamsaus gymio kariai, gimę Italijos

pusiasalyje. Jei nebūtų šių kaukių, visi pamatyti, kad tarp legionierių yra ir šviesiaodžių germanų, ir geltonodžių azi-jiečių, ir juodbruvių graikų ir net juodų kaip anglis libiečių. Tik maža dalis karių yra pusiau tamsaus gymio. Tačiau... *papa!*... – Zenonas gūžtelėjo pečiais. – Taip yra jau labai seniai. O kas aš toks, kad galėčiau aimanuoti? Mane vadina Romos imperatoriumi, nors esu izauras graikas.

– Ak, garbingiausiasis, – įsiterpė Soasas, – jei pažvelgsime giliau į praeitį, pamatysime, kad tikriausi romėnai yra graikai. Visi Italijoje gimę žmonės turi albanų, samnitų, keltų, sabinų, etruskų ir graikų, kurie įkūrė savo kolonijas šiame pusiasalyje, kraujo.

– O ne taip seniai buvo įlieta ir germaniško kraujo, – pridūrė Teodorikas. – Noriu atkreipti dėmesį, kad ne tik tarp valstiečių, bet ir pačiuose aukščiausiuose sluoksniuose. Tokių vyrų kaip vandalas Stilichas, frankai Bautas ir Arbogastas, *vizigotas-suevas* Rikimeras vaikai susituokę susigiminiavo su garbingiausiomis romėnų šeimomis, kai jų tėvai išgarsėjo Romos imperijoje.

Mes visi pastebėjome, kad tarp vėliausių germaniškų įžymybių Teodorikas nepaminėjo sciro Odoacerio.

– Gerokai anksčiau nei šis pusiasalis gavo Italijos vardą, – priminė Picijus, – jis vadinosi Enotrija – Vyno kraštu. Pasakojama, kad gilioje senovėje vienas romėnas užpyko ant savo tautiečių ir nusprendė jiems atkeršyti. Tad iš pagiežos jis nusiuntė vyno už sienos esantiems barbarams germanams, kurie jo anksčiau nebuvo ragavę. Vynas barbarus taip sužavėjo, kad jie plūste užplūdo Enotriją. Sakoma, kad tai buvo pirmoji barbarų invazija į imperiją.

Mes nusijuokėme, o Zenonas pagyrė:

– Žavi legenda ir ji nelabai prasilenkia su tiesa. Senovėje romėnai iš tiesų siūsdavo dovanas vandalams, vizigotams ir kitiems užsieniečiams, o tarp šių naujienų galėjo būti ir vyno. Žinoma, dovanomis buvo siekiama įtikinti svetim-

šalius likti už Romos valstybės sienų, bet jos darė kaip tik priešingą poveikį. Svetimšaliams taip patiko tos egzotiškos naujienos, kad jie įsigeidė daugiau. O koks gali būti geresnis būdas jų gauti, jei ne užpulti Romą ir prisigrobtį?

– Tačiau, – įsiterpė Herduikas, – kaip jūs, garbingiausias, sakote, tai buvo senovėje. Dabar visi imperijos gyventojai germanai, kad ir kur jie būtų – rytuose ar vakaruose, save laiko ne *ostrogotais*, suevais ar gepidais, o Romos piliečiais. Imperiją jie laiko amžina, nesugriaunama, šventa. Tai institucija, kurią reikia išsaugoti, ir visi piliečiai padarytų bet ką, kad ji išliktų. Todėl šie piliečiai gali būti kur kas geresni romėnai nei tie pusiau tamsaus gymio Italijos čiabuviai.

– Su tuo nesutiktų pusiau tamsaus gymio čiabuviai, – šaltai atšovė Zenonas, – ir aš paaiškinsiu kodėl. Visi tie germanai svetimšaliai, kuriuos minėjai ir kurie aukštai iškilo Romos valdžioje, visi iki vieno – nuo Bauto iki Rikimero – buvo arba pagonys, arba arijonai. Kaip tik dėl to jiems nepavyko išsikvoti ilgalaikės aukštos padėties. Vakarų imperija oficialiai yra katalikiškas kraštas, ir katalikai romėnai gali leisti ne katalikams iškilti, bet tik iki tam tikro lygio ir tik tam tikrą laiką. Na, bičiuliai, kas dar norite vyno?

Vėliau, kai imperatorius, išgėręs savąjį Kijoso vyno taurę, pasišalino kartu su vertėjais, Teodorikas kreipėsi į mus:

– Šia savo kalba Zenonas išsidavė. Dabar aišku, kodėl jis nori nuversti Odoacerį – juk šis yra katalikas.

– *Ja*, – sumurmėjo Herduikas. – Odoaceris netgi tvirtina, kad katalikų vienuolis Severinas, su kuriuo susipažino jaunystėje, išpranašavo, jog vieną gražią dieną jis užims Romos sostą.

– Odoaceris ir dabar laiko Severiną šalia savęs kaip asmeninį kapelioną, – įsiterpė Picijus. – Tik dabar Severinas yra šventasis.

– Kalbama, kad naujasis Romos vyskupas patriarchas Feliksas Trečiasis gavo šį aukštą titulą tik tada, kai sutiko

senąjį Severiną paskelbti šventuoju, – paaiškino Soasas. – *Ja, ja, Odoaceris* – tikras katalikas.

– Vadinasi, – apibendrinu Teodorikas, – Zenonas baiminasi, kad Odoaceris gali pelnyti šlovę, kuri jo pagonims ir arijonams pirmtakams nebuvo pasiekama. Gal net imperijos metraščiuose populiarumu užgožti Zenoną.

– Todėl imperatorius nori jį išstremti, – garsiai svarstė Soasas, – o tas, kuris pakeis Odoacerį, ne tik privalo pajėgti jį nuversti, bet ir nebūti katalikas.

– Strabo kaip tik atitiko šiuos reikalavimus, – įsiterpiau aš. – Patyręs karys. Karingos tautos vadas. Be to, krikščionis arijonas. Vadinasi, imperatorius sutiktų Romos soste matyti net šlykštų tironą. Tačiau dabar jūsų asmenyje, konsule, imperatorius turi tokį pat tinkamą, tik kur kas pranašesnę kandidatą.

– Net jei už tai laimėčiau visą Vakarų imperiją, nesutikčiau būti Zenono įrankiu, – tvirtai pareiškė Teodorikas. – Nepulsiu pasinaudoti šia proga. – Tada jis nusišypsojo ir tarė: – Verčiau vaidinsiu drovią mergelę. Priversiu Zenoną meilintis man tol, kol jis šį siūlymą pateiks karštai ir priklausęs ant kelio. Tada, bičiuliai, pažiūrėsime, kokias jis pasiūlys sąlygas, ir kartu nuspręsimė, ar jos mus tenkina.

Slinko mėnesiai, o imperatorius nieko nekalbėjo apie Odoacerį, tik rodė mums nepaprastą svetingumą ir visaip linksmo. Teodorikui, regis, patiko dėvėti purpurinę mantiją ir nerūpestingai mėgautis gyvenimo malonumais, be to, čia jam nereikėjo mano pagalbos, tad pasiprašiau išleidžiamas į kelionę.

– Kol esu Rytų imperijoje, – paaiškinau, – norėčiau pamatyti ne tik Konstantinopolį.

– Žinoma, Tornai, – atlaidžiai sutiko Teodorikas. – Jei būsi man reikalingas, pasiūsiu pasiuntinį, kad tave rastų.

Tad liepiau rūmų valtininkui perkelti mane su Veloksu per Propončio jūrą iš Bukoleono uosto į kitame krante esantį

Chrizopolį – kitaip tariant, iš Europos žemyno persikėliau į Aziją. Daugiausia laikiausi pakrantės lygumų ir paplūdimių, keliavau be tikslo, neskubėdamas ir atsipalaidavęs. Miestai ir kaimai čia buvo netoli vienas kito, juos jungė geri romėnų keliai, o beveik kiekvienoje gyvenvietėje buvo galima rasti patogų graikų *pandokheíoną*, tad kelionė buvo ir nepavojinga, ir nesunki. Be to, prie Viduržemio jūros klimatas švelnus, o aš keliavau daugiau mažiau į pietus, tad beveik nepastebėjau, kaip ruduo perėjo į žiemą, o ją pakeitė pavasaris.

Iš pradžių traukiau per sritį, besidriekiančią į pietus nuo Propončio jūros, kur gyvena mizijiečiai. Kadaisė ši tauta buvo labai karinga, bet per daugybę amžių ne sykį buvo nugalėta, nuslopinta ir pavergta, tad galiausiai neteko savo karingumo. Tiesą sakant, mizijiečiai taip išsigimė, kad dabar pragyvenimui užsidirba samdydamiesi laidotuvių raudotojais. Kadangi jų istorija apgailėtina, o palikimas liūdnas, šie žmonės gali prapliupti ašaromis dėl bet kurio mirusio nepažįstamojo.

Egėjo jūros pakrantėje aplankiau daugybę gyvenviečių, kurios senų senovėje buvo kur kas didesnės ir turtingesnės. Smirna garsėjo nuo neatmenamų laikų ir dabar tebėra judrus jūrų uostas, bet jos šlovė jau praeityje. Asosas tapo tik mažu miesteliu, bet kadaisė turėjo būti didingas miestas, nes jo aukštai kalvų viršūnėse iškaltose terasose išliko didingų pastatų – teatro, pagrindinės aikštės, pirčių, seniai tuščių, apleistų ir yrančių, – griaučiai. Pergamone, Efese ir Milete išvydau griuvėsius šventyklų, termų ir bibliotekų, kurios jau niekada nebebus naudojamos, bet neabejotinai išliks per amžius, nes visos – su kolonomis, durų angomis, portikais ir frizais – buvo iškaltos uolų akmenyje.

Smirnoje pirmą kartą pamačiau kupranugarius, net gėriau jų pieno, bet kitiems primygtinai jo nesūlyčiau. Tyruose ir laukuose tarp gyvenviečių sutikau iki šiol man dar

nematytų žvėrių – kelis šakalus ir hienas, o kartą (taip manau, bet nesu tikras) net išvydau šmėstelint leopardą. Milete žvelgiau į Meandrą, netvarkingai vingiuojančią upę, kuri, kaip manoma, pakišo Deidalui mintį sukurti neišveikiamąjį Labirintą.

Laivu iš žemyno nuplaukiau į Koso salą, kur audžiamas ploniausias pasaulyje medvilninis audeklas ir gaminami brangiausi purpuriniai dažai. Koso moterys taip didžiujasi salos gaminiais, kad dėvi juos kasdien ir dirbdamos paprasčiausius darbus, ir vaikštinėdamos gatve. Kad galėtų šį apdarą dėvėti, moteris privalo didžiutis ir savo kūnu, nes Koso medvilnės stola, tunika ar chitonas yra skandalinškai permatomi. Veledos garderobui nusipirkau purpurinių dažų ir medvilninių drabužių, nors neketinau kada nors jų dėvėti viešai ir begėdiškai demonstruoti savo kūną, kaip daro Koso moterys. Iš salos pietuose esančio kyšulio nuplaukiau į Rodo salą, kad pamatyčiau garsaus koloso griuvėsius. Iki kol statulą sunaikino žemės drebėjimas, įvykęs maždaug prieš septynis šimtus metų, milžiniškas bronzinis Apolonas sveikino atvykstančiuosius į Rodo uostą. Sakoma, kad kolosas buvo dvidešimties vyrų aukščio. Galėjau tuo patikėti, nes statulos nykščio nepajėgiau apimti abiem rankomis. O aptrupėjusio liemens viduje mačiau įvijus laiptus, kuriais kadaise lankytojai užlipdavo į viršų, kad pažvelgtų į Egėjo jūrą pro Apolono akis. Nuo žemės arba iš jūros kolosas turėjo atrodyti dar aukštesnis nei buvo iš tiesų. Iki šios statulos sukūrimo skulptoriai griežtai laikėsi žmogaus kūno proporcijų: normalus vyras arba moteris yra septynis su puse karto aukštesni nei galvos dydis. Tačiau šį Apoloną sukūrė dailininkai, išmokę savo statulas kalti aštuonis ar net devynis kartus aukštesnes nei galva, todėl skulptūros atrodė didingesnės ir gracingesnės. Nuo tada kalant statulas – ne tik dievų, bet ir paprastų žmonių – buvo laikomasi šių proporcijų.